

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:

Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L 800

Letna naročnina L 1.500

Letna inozemstvo L 2.500

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XII. - Štev. 25 (594)

Gorica - četrtek 23. junija 1960 - Trst

Posamezna številka L 30

Nevtralnost in nevtralci

Za nikogar ni nič novega dejstvo, da je svet razdeljen ne samo zemljepisno, temveč tudi politično med dva tabora, na zapadni in vzhodni tabor. Vsak izmed teh si je nadel svoj naziv: zapadni je tabor svobodnih demokracij, vzhodni pa tabor ljudskih demokracij. Pravimo mu tudi enostavno komunistični tabor. Med obema je danes neizprosna hladna vojna, ki se je nenadoma zaostri po polomu vrhunske konference v Parizu. Prvaka obeh taborov sta v enem ZDA, v drugem Sovjetska zveza. Obe imata svoje privržence: ZDA zlasti države Atlantskega pakta, Sovjetska Rusija pa svoje satelite v Evropi. To, kar loči oba tabora, niso samo politični interesi, nego tudi ideologija, to je življenjski nazor. Komunistem namreč ni samo ena izmed strank, temveč je ideologija, neke vrste vera, ki jo s silo uveljavljajo povsod tam, kjer kom. partije zmaga. Vsled tega je spor med obema taboroma tem ostrejši in bolj neizprosni, kajti zgodovina uči, da kjer gre za politične in ideološke kontraste, je boj vedno najhujši.

NEVTRALCI

Do danes je ostal ta boj le v mejah »hladne« vojne in je upati, da bo ostal še naprej. Toda kakor vedno, ko se dva prepirata, skuša vsakrati dobiti čim več zaveznikov. Tako je tudi danes tekma med Zahodom in Vzhodom, kdo si dobi več zaveznikov med državami. Rzne izmed teh so že izbrale svoje zaveznike, druge pa žele ostati ob strani, to je žele ostati nevtralne. Ne samo to, hočejo celo stvoriti neke vrste zvezo nevtralnih držav, ki naj bi postale nekaka tretja sila na svetu med vzhodnim in zapadnim blokom. Glavne države v tem bloku nevtralcev so: Jugoslavija, Egipt, Indija ter Indonezija. O sebi trdijo, da hočejo obraniti enako razdaljo do Vzhoda kot do Zahoda. Ravno pretekli teden, ko je Nasser obiskal Tita na Brionih, sta se domenila, da bosta še bolj uveljavila pogoje nevtralcev v sporu med obema blokoma, ko je predsednik Tito izjavil: »Ne smemo pustiti, da se velesile igrajo z usodo človeštva.«

Poleg nevtralnih držav imamo danes tudi stranke, ki zagovarjajo nevtralnost. To se pravi, v državah zapadnih demokracij so stranke, ki zagovarjajo politiko nevtralnosti v današnji politični razdelitvi sveta. To so predvsem socialistične stranke v nekaterih državah. Med te štejemo italijanske socialiste, japonske socialiste ter levi del angleških laburistov. Te stranke trdijo, da je najbolj pametna politika za njih države lepa nevtralnost in razorožitev. Ob obisku, ki bi ga predsednik Eisenhower moral napraviti na japonskem, smo videli, kakšno nasilno tonjo so sprožili japonski socialisti zato, da bi ne odobrili japonsko-ameriške pogodbe, in pa zato, da bi Eisenhower ne prišel v Tokio. Pravijo, da niso zoper Ameriko za Rusijo ali Kitajsko, temveč samo za nevtralno Japonsko.

RAZLOGI ZA NEVTRALNOST

Odkod nevtralnost med današnjimi državami? Jugoslavija zagovarja nevtralnost zato, ker se je skregala z Moskvo, iskreno iti z Zapadom ji pa brani njen komunizem. Zaradi tega je ostala na sredi poti. Egipt je nevtralen iz drugačnih razlogov: odtrgal se je od Zapada pod Nasserjevim vodstvom, preстал je susedsko krizo in nevarnost za vojno, zato z zapadnimi demokracijami ne more; z Moskvo se pa tudi noče vezati, ker Nasser hoče vladati sam in ne s komunisti. Tako je ostal nevtralen. Skoro isti razlogi kakor Nasserju narekujejo nevtralnost Nehruju v Indiji ter Sukarnu v Indoneziji.

Zakaj pa zagovarjajo nevtralnost nekatere stranke? Predvsem so, vsaj teoretično, socialisti bili vedno nevtralci in zato zoper vojne. To je bilo že pred prvo svetovno vojno in to se ponekod ponavlja tudi danes. Vendar se zdli, da se za nevtralnostjo japonskih socialistov skrivajo

komunistični manevri. Kitajska in sovjetska partija imata namreč ves interes, da Japonska ostane nevtralna. V Pekingu in Moskvi dobro vedo, da Japonska ni še godna, da bi se pridružila kom. taboru, zato žele, naj bi vsaj ostala nevtralna, kakor ZDA žele o Titu, da ostane nevtralen.

ALI JE NEVTRALNOST MODRA POLITIKA?

Nevtralnost je lahko modra politika, kadar jo narekujejo narodni interesi in ne strahopetnost. V tem zadnjem primeru namreč nevtralnost nič ne pomaga in nevtralna država postane žrtev večjega nasilneža. To se je pokazalo v prvi in drugi svetovni vojni, ko so nekatere male države v Evropi iz strahu pred Nemčijo proglasile svojo nevtralnost (Belgija, Holandska, Norveška i. dr.). Postale so neizbežna žrtev nasilja sebi in drugim v večjo škodo.

Ta izkušnja iz preteklosti bi morala tudi današnje nevtralce kaj naučiti. Ako bi v današnjem svetovnem sporu šlo samo za politične interese med velesilami, bi nevtralnost nekaterih bila na mestu in bi jih morda tudi obvarovala pred najhujšim. Toda danes imamo opraviti s skupino držav, ki so prežete z najbolj neizprosnim totalitarizmom. Ravno pred 40 leti je Lenin izdal neko brošuro, v kateri trdi, da je boj med socializmom in kapitalizmom neizprosno ter da se mora končati s končno zmago ali enega ali drugega. Komunistem mora torej zavojevati svet, češ da je to njegovo poslanstvo. V takem primeru, kaj pomaga nevtralnost? Spričo nasprotnika, ki je prepričan o sebi, da mora zavojevati svet, je vsaka nevtralnost samo pomoč nasilju. Nevtralnost ZDA v začetku prve in druge svetovne vojne je bila samo pomoč nemškemu nasilju, da je lažje začelo vojno. Zato je danes v sporu med svobodnim svetom in komunističnim totalitarizmom vsaka nevtralnost samo pomoč komunističnemu nasilju. To velja za države in še bolj za stranke. XY

Konec alžirske vojne?

Z govorom po francoski televiziji pretekli teden je general De Gaulle spet spravljal v ospredje alžirsko vprašanje, o katerem se že več mesecev ni veliko govorilo.

V svojem govoru je predsednik francoske republike ponovil svojo odločenost, da izvede ljudsko glasovanje o bodoči politični ureditvi Alžira; izjavil je, da predstavlja samoodločba edino možno rešitev te žalostne in zamotane alžirske tragedije. Nato je še enkrat pozval voditelje alžirskih upornikov, naj pridejo v Pariz se pogajati o ustavitvi sovražnosti. Obljubil je nadalje, da bo ljudsko glasovanje popolnoma svobodno in da se bodo Alžirci lahko odločili za katero koli rešitev; opazovalci z vsega sveta bodo lahko prisostvovali glasovanju in se lahko o tem na lastne oči prepričali.

Po sodbah političnih komentatorjev je najvažnejši oni del govora, v katerem govori, da se bodo ljudskega glasovanja lahko udeležile vse struje in stranke. Takole je dejal dobesedno: »Vse, popolnoma vse struje se bodo lahko udeležile razgovorov, na katerih se bodo določile možnosti referendumov, in vse se bodo lahko udeležile volitev in nadzorovale štetje glasov.«

Kot razvidno je De Gaulle v svojih pogojih šel tako daleč, kot še nikdar poprej, čeprav ni sprejel zahtev upornikov, ki se hočejo prej pogajati o politični ureditvi in šele potem o ustavitvi bojev. Prvič je poleg tega dal jamstva, da se bo ljudsko glasovanje lahko vršilo pod mednarodnim nadzorstvom.

Ta nepričakovana De Gaullova poteza je prijetno odjeknila v zahodnih krogih. Pa tudi med uporniki. Ti so na seji vlade v Tunizu sprejeli De Gaullovo ponudbo in v torek je poseben pooblaščenec alžirske begunske vlade odletel v Pariz, da se domeni o prihodnjem sestanku med De Gaullom in Ferhat Abbasom, predsednikom alžirske vlade. — Vsi so mnenja, da je alžirski spor, ki traja že pet let, stopil v dobo pomirjenja.

V Ženevi kaže slabo

Na razorožitveni konferenci »desetorice« še ni prišlo do nobene razjasnitve. Nasprotno kaže vedno slabše; tudi besedni dvoboj med vzhodnimi in zahodnimi predstavniki postaja vedno ostrejši, tako da mnogi že napovedujejo polom tudi v Ženevi, če ne bo v tem tednu prišlo do kakšnega zblizanja.

Skozi ves pretekli teden so zahodni delegati proučevali in odgovarjali na zadnji sovjetski načrt, katerega so kompaktno označili za nesprejemljivega, ker ne upošteva učinkovitega in predhodnega mednarodnega nadzorstva in ker teži samo za tem, da bi se Američani umaknili iz Evrope, medtem ko bi sovjetske čete ostale le par sto kilometrov od svobodnega sveta. Če bi Zahod na to pristal, bi zahodna Evropa bila prepuščena na milost in nemilost sovjetski ekspanziji.

Sovjeti se namreč hočejo pogajati najprej o razorožitvi in šele potem o nadzorstvu, najprej o odpravi vojaških oporišč, bombnikov in atomskega orožja in šele potem o odpravi konvencionalnega orožja in oboroženih sil.

Na te predloge zahodnjaki odgovarjajo, da se je treba istočasno sporazumeti tako o razorožitvi kot o nadzorstvu, ker drugače razorožitev nima smisla. V tem oziru so izrecno vprašali sovjetskega predstavnika Zorina, če na to pristaja. Dva dni so čakali na odgovor, ki je prišel v obliki ultimata.

Čas gre naprej in na obzorju ni še videti nobenega zblizanja. Zahodnjaki čakajo na pojasnila Sovjetov, ki se jim pa izmikajo.

Moševanje indijskih komunistov

Komunisti v zvezni indijski državi Kerala ne morejo pozabiti poraza pri zadnjih volitvah in se maščujejo na ta način, da oskrunjajo svetišča. To se je zgodilo v kraju Sorappara, kjer so razmetali posvečene hostije po tleh in razbili kip Kristusa, dočim so v mestu Granganore vdrli v cerkev med nedeljsko-mašo in napadli duhovnika pri oltarju.

Ob dogodkih na Japonskem

Ameriški predsednik Eisenhower je zaključil svoje potovanje po deželah Daljnega Vzhoda. Njegova zadnja postaja je bila Južna Koreja, prej je pa obiskal Filipine in Formozo. Povsod so ga ljudstvo in državni navdušeni sprejeli. Moral bi se za tri dni ustaviti tudi na Japonskem, kjer je bilo že vse pripravljeno za njegov sprejem. Toda zaradi obsežnih sovražnih demonstracij proti vladi predsednika Kišija ter visokemu ameriškemugostu, ki jih že več tednov uprizarjajo japonski socialisti in komunisti, so morali Eisenhowerjev obisk na Japonskem v zadnjem trenutku odložiti. Za ta nenaden korak se je japonska vlada odločila po dramatični nočni seji v četrtki, ko so na ulicah kljub pozni uri še vedno vztrajali demonstranti. Ti so le nekaj ur prej vdrli v poslopje parlamenta v Tokiu, od koder jih je morala policija s silo izgnati. Pri tem se je v obilni meri poslužila solzilnih bomb; na pomoč so ji morali priskočiti še gasilci, da so vročekrvneže lahko z vodo malo »ofrišali«. V teh hudih spopadih med demonstranti in policijo sta padla en študent in ena študentka.

Kišijeva vlada je spričo nenadnega poslabšanja položaja sklenila Eisenhowerjev obisk odložiti, ker so ji to narekovali varnostni razlogi. Kljub temu da predstavljajo levičarji le majhen del japonskega javnega mnenja in je vlada stalno ponavljala, da nima namer napustiti nasiljem levičarjev, je sprejela to odločitev, ker se je bala za osebno varnost gosta. Na to je stalno opozarjala že več dni ameriška varnostna služba.

Predsednik ZDA Dwight Eisenhower

ODMEVI V SVETU

Novica o odložitvi obiska se je kot blisk raznesla po vsem svetu. V ZDA so se kljub neprijetnemu dogodku globoko oddahnili, ker so bili v resnih skrbih za svojega predsednika. V Moskvi in Pekingu pa so skakali od veselja in proslavljali zmago proti ameriškim »imperialistom«. Demonstranti v Tokiu pa so v znak zadovoljstva uprizorili še večje demonstracije v upanju, da se jim bo posrečilo strmoglaviti tudi vlado in tako prepričati, da bi stopila v veljavo ameriško-japonska obrambna pogodba. Skratka, upale so, da je prišla njih ura, toda razvoj dogodkov je pokazal drugače in razgalil v vsej luči komunistične spletke.

Ameriško-japonska varnostna pogodba je stopila avtomatično v veljavo v soboto in Kišijeva vlada je tako prestala preizkušnjo.

KAJ HOČEJO SOCIALISTI?

Dogodki na Japonskem so važni in poučni tudi za naše evropske in domače krajevne razmere, zato je potrebno jih nekoliko o-

svetliti ter izluščiti iz njih kar je bistvenega. Poleg tega da so bili pristen izraz obnovljene hladne vojne, katere so se komunisti poslužili, da spravijo ob ugled pri azijskih narodih Združene države Amerike ter še posebno, da ponižajo predsednika Eisenhowerja, kateremu bi radi naprtli krivdo za polom konference v Parizu, nam vsiljujejo tole vprašanje: Kaj hočejo pravzaprav japonski in z njimi vsi ostali socialisti, ko odklanjajo sodelovanje z Ameriko in se zavzemajo za neko megleno nevtralnost, o kateri sploh nimajo jasnih pojmov? Sedanja Kišijeva vlada, katero obravnava velika večina Japoncev, se zaveda komunistične nevarnosti, ki ji preti pred nosom s kitajske celine, in je zato zasnovala svojo zunanjo politiko na sodelovanju z Ameriko, s katero je sedaj tudi sklenila medsebojno obrambno pogodbo. To pa gre na živce socialistom in se zato napeli vse sile, da vržejo zlepa ali zgrda Kišijevu vlado. Toda pri tem bi sami socialisti še zdaleč ne zmogli tako sovražnih in tako vztrajnih demonstracij, če bi jim ne dali roke komunisti, kateri imajo, kot zgle-da, vodilno vlogo pri vseh teh neredih. Infiltrirali so se v vsa dijaška društva in sindikate ter naščuvali ljudi na ulice. Dovolj je bilo, da so socialisti samo zabrenkali na nevtralistične strune in že so komunisti bili takoj pripravljani dati vso svojo moralno in materialno pomoč. To je na kratko bistvo dogodkov na Japonskem.

Socialisti torej, kot rečeno, ponujajo Japoncem v zameno za državno varnost pred zunanjimi napadalci nevtralnost, ki bi deželo v najkrajšem času pahnila v naročje komunizma. To pa samo dokazuje njihovo kratkovidnost in politično naivnost. Geografsko-politični položaj Japonske danes ne dovoljuje drugačne zunanje politike kot je tista, ki se naslanja na Ameriko.

Dogodki na Japonskem pa so bili take narave, da se je ob njih presojanju svet jasno ločil v dva dela. Stranke, krogi in časopisi, navadno ne povejo, kaj pravzaprav so, so se bolj ali manj odkrito postavili na stran japonske opozicije in proti ZDA. S tem so pokazali svoj pravi obraz. Bilo je prav potrebno za marsikoga.

